

Митрополитом Рязанським і президентом Святійшого Синоду, заступником якого був Ф.Прокопович – людина освічена в багатьох галузях науки та культури. У Святійшому Синоді на керівних посадах в 1721 р. з 11 членів –5 були українцями, а в 1751 р. – 9 з 10 членів.

Відомо, що в 1701 р. було відкрито Слов'яно-греко-латинську академію, де на керівних посадах переважали українці. З 1701 по1762 рр. змінився 21 ректор, серед яких 18 осіб були випускниками Києво-Могилянської Академії. Тут працювало 95 професорів - могилянців.

Особливо широкого розмаху набрала міграція з України з середини XVII-XVIII ст. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини не давала можливості українській культурній еліті реалізувати свій духовний потенціал, що змушувало “українські уми” залишати свою Батьківщину і включитися в проведення політики “просвіченого монархізму”. У 60-80-х рр. українці відігравали ведучу роль у перекладацькій та видавничій діяльності, що сприяло розвитку суспільно-політичної думки Російської імперії. Зокрема, перекладацький відділ при Академії наук очолював Г.Козицький. Тут працювали Г.Полетика, Я.Козельський, В.Рубан та ін. Початок російського класицизму в образотворчому мистецтві пов'язаний з іменами вихідців із України: Д.Левецького, К.Головачевського, В.Боровиковського, А.Лосенка, а також скульптора І.Мартоса. Світову славу Росії принесли випускники Київської Академії: М.Березовський, Д.Бортнянський, А.Ведель, котрі започаткували розвиток духовної музики. Вони продовжили свою освіту в Італії. Ім'я М.Березовського занесено на “Золоту дошку” Болонської Академії.

Їх твори мали великий успіх на провідних сценах Західної Європи. Як зазначав російський філософ Сергій Трубецький, “та культура, яка від часів Петра живе і розвивається в Росії, є органічним і безпосереднім продовженням не московської, а київської, української культури”. [Цит. О.Шморчун. Україна: шлях відродження // Економіка, політика, культура. К., 1994. - С.171].

Лазуренко В.М.

Черкаський державний технологічний університет

УКРАЇНЬСЬКА СЕЛЯНЬСЬКА ЗАМОЖНІСТЬ 20-х років ХХ ст.: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Аналіз історіографії 60-90-х рр. ХХ ст. стосовно проблеми визначення соціально-економічних параметрів заможного селянського господарства доби НЕПу переконливо доводить, що в ці роки над даною проблемою тяжіли ідеологічно-заангажовані радянсько системою чинники. Проблема дослідження зоставалась вкрай політизованою. Однак, не дивлячись на це, докладний історіографічний аналіз дає можливість подати, достатньо

об'єктивні з точки зору сьогодення, параметри заможного селянського господарства доколгоспного періоду. Серед їх головних ознак виділимо наступні: накопичення в результаті активної господарської діяльності значних грошових капіталів і, звичайно ж, сплата податків з прибутку; наявність у власному користуванні надлишків засобів виробництва; добра забезпеченість господарства чоловічими робочими руками; використання у власному господарстві сторонньої робочої сили (посезонної, а в окремих випадках - постійної); наявність надлишків зернової та іншого роду продукції; заможна селянська родина складалася приблизно із семи членів; наявність достатньої кількості земельних угідь (від 6 га і більше); переважання грошової плати над натуральною за оренду землі; наявність у господарстві робочої худоби (від 3-х голів і більше); використання у власному господарстві сільськогосподарської техніки; вкладання грошових коштів в купівлю племінних порід худоби; прагнення до збільшення власних земельних наділів; виділення значних площ під зернові посіви; здача в оренду іншим групам селянства робочої худоби та сільгосп-реманенту, кредитування; наявність у власному користуванні спеціальних підприємств для переробки сільськогосподарської продукції.

Погляд на минуле з точки зору сьогодення переконливо засвідчує той факт, що заможне селянство було носієм прогресу в непівську добу історії України, проте його існування не вписувалось в тогочасну комуністичну доктрину; воно було примарою для тогочасної тоталітарної більшовицької системи, для її ідеології.

Нікілева Л.О.

Дніпродзержинський державний технічний університет

ЕКОНОМІЧНЕ ПІДНЕСЕННЯ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ ГЕТЬМАНАТУ

Як відомо, 29 квітня 1918 р. німецьке командування в Україні припинило діяльність Центральної Ради і була встановлена Гетьманська влада П.Скоропадського.

Весною і влітку 1918 р. Київ заповнили білогвардійські офіцери, поміщики й підприємці. Газети влітку писали: "В Москві в останні дні за продовольчими картками видається лише 2 оселедці на душу. Втеча москвичів на південь посилюється. Потяги беруть з боєм" [1]. А.Гольденвейзер згадував: "Промисловці і торговельні кола з одного боку, були близькі до владних структур і впливали на останніх у вигідному для себе напрямку; а з другого – забезпечений збут різних товарів до Німеччини і Австрії створював в чисто економічному сенсі досить благодатну кон'юнктуру для нашого краю. Ми і пережили тоді епоху грюндерства і спекулятивної гарячки. Паралізована буржуазія півночі прямувала до Києва.